

1848

ina istorgia nunditga

visita guidada da giubileum
tras l'edifizi dal parlament

Infurmaziuns davart las persunalitads istoricas en
la halla a cupla ed en la sala dal Cussegl national

Durant il gir tras l'edifizi dal parlament inscuntrais Vus persunalitads istoricas dal temp da fundaziun dal stadi federal. En la halla a cupla è quai il cusseglier federal Ulrich Ochsenbein, en la sala dal Cussegl naziunal l'interprendidra Louise-Albertine Cailler Perret sco er il cusseglier naziunal Alfred Escher, il cusseglier federal Stefano Franscini ed il schurnalist Johann Baptist Weder. Questas persunalitads fan part dal gir da giubileum ch'il servetsch da visitaders porscha a partir da la fin da schaner fin ils 19 d'october 2023.

Durant la visita guidata da giubileum laschan las guidas dal parlament renascher questas figuras istoricas. Ellas porschan invista da las sfidas dal giuven stadi federal ed As laschan uschia sfunsar en il temp dal 1848.

Questas persunalitads As preschentan nus gugent curtamain en questa brochura.

Ulrich Ochsenbein (1811-1890)

cusseglier federal (1848-1854)

Tar la fundaziun da la Svizra gioga il Bernais Ulrich Ochsenbein ina rolla impurtanta. Sco president da la cumissiun da revisiun da la Constituziun da 1848 ha el ideas precisas, co ch'il futur da la Svizra duai vesair ora. La federaziun da stadis lucca duai daventar in «stadi entir», in stadi federal cun Cussegl naziunal e Cussegl dals chantuns, cun cunfins vers anora e cun ina reuniun dals chantuns a l'intern. Mintga di han lieu tractativas, mintga di pon las propostas far naufragi e mintga di po la schanza unica da fundar in stadi federal esser persa. Las propostas dad Ochsenbein han success. Suenter 31 sesidas durant 51 dis è la constituziun scritta. Suenter votaziuns en ils chantuns ed ina maioritad dal pievel declera la Dieta federala ils 12 da settember 1848 la Constituziun federala sco acceptada.

Gia ils 6 da november 1848 sa raduna l'emprima Assambla federala ch'era gist vegnida elegida l'october. Ulrich Ochsenbein vegn elegì sco president dal Cussegl naziunal e curt suenter en il Cussegl federal. Cun la finamira che Berna daventia chapitala federala, desista Ochsenbein da sias ambiziuns da daventar emprim president da la Confederaziun e sustegna la candidatura dal Turitgais Jonas Furrer che vegn lura er elegì. Il giu dad Ochsenbein va si: ils 28 da november nominescha il parlament Berna sco chapitala federala. Sco reacziun survegn Turitg la Scola politecnica federala (SPF).

Louise-Albertine Cailler Perret (1802-1877)

mainagestiun da Cailler (1826-1828, a partir dal 1852 ensemen cun ses figls Auguste ed Alexandre Cailler)

Ina da las emprimas incumbensas dal parlament è quella da stgafir in spazi economic unitar en Svizra. Anc l'onn 1844 existan 180 staziuns da duana en l'intern dals chantuns e circa 370 staziuns da duana als cunfins dals chantuns. Er differentas valutas sco er differentas unitads da mesira e da pais engrevgeschan il commerzi en ils chantuns. En la visita guidada dal giubileum da 1848 dat l'interprenidra e scheffa da la fabrica da tschigulatta Cailler, Louise-Albertine Cailler Perret, ina invista dals effects che questas barrieras da commerzi han sin la producziun da tschigulatta. Suentar la mort da ses um surpiglia ella l'onn 1852 ensemen cun ses figls la direcziun da la fatschenta, quai suentar ch'ella ha gia manà dal 1826 fin il 1828 cun success la fatschenta da tschigulatta. Pervia d'in concurs ha ses um durant quest temp in scumond d'exercitar la professiun. Per il temp da quella giada è ina dunna a la testa d'ina interpresa ina gronda excepziun. Cun la Constituziun federala vegn introducida ina duana externa cuminaivla e las duanas a l'intern dal pajais vegnan abolidas. L'onn 1850 fixescha il parlament il franc svizzer sco valuta naziunala. Meters, liters e grams valan a partir dal 1877 en l'entira Svizra. Tschient onns pli tard s'associescha la Svizra al sistem d'unitads SI (Système international d'unités) che vegn applitgà sin l'entir mund.

Alfred Escher (1819-1882)

cusseglier naziunal (1848-1882)

Alfred Escher è ina persunalitad centrala dal cumenzament dal stadi federal. Naschì en ina famiglia ritga, daventa Escher giurist, cusseglier guvernativ dal chantun Turtig e cun 29 onns in dals pli giuvens cussegliers nazionals en l'emprim parlament. En la visita guidada dal giubileum da 1848 cundivida Escher sias visiuns sco pionier da la viafier. L'onn da fundaziun da la Svizra moderna datti mo ils 23 kilometers lingia da viafier da la «Spanisch-Brötli-Bahn» tranter Baden e Turtig, entant che l'Engalterra, la Frantscha ed er la Bavaria han gia en funcziun il 1825 respectivamain 1835 lingias da transport da persunas. La Svizra è en retard. Alfred Escher ed ulteriurs pioniers da la viafier fan avanzar cun lur viafiers privatas l'avertura da la Svizra e pussibiliteschan uschia l'industrialisaziun dal pajais. Gia 10 onns suenter la fundaziun dal stadi federal collia ina lingia da viafier nuninterrutta il Lai da Constanza cun il Lai da Geneva. Ina incumbensa impurtanta dal parlament anc giuven è lura er la surdada da concessiuns. L'Institut da Credit Svizzer (Schweizerische Kreditanstalt SKA) dad Escher, la Credit Suisse d'oz, è in fautor impurtant. Cun la Viafier dal Gottard persequitescha Escher ina gronda visiun: colliar la Svizra sur l'axa nord-sid cun l'Europa. L'ovra da construcziun tschientenara vegn averta l'onn 1882. Il medem onn mora Alfred Escher sco cusseglier naziunal en uffizi.

Stefano Franscini (1796-1857)

cusseglier federal (1848-1857)

Stefano Franscini nascha sco figl da purs povers a Bodio en il Tessin e s'avanza fin a la testa da la nova Regenza naziunala. Sco unic da sia famiglia frequenta el la scola. Il studi da teologia a Milaun interrompa el e sa scolescha en moda autodidactica en istorgia, giurisprudenza, economia publica, statistica e pedagogia. En il Tessin, nua ch'el dat pli tard scola, fundescha el tranter auter ina scola da mattas. Durant sia entira vita s'engascha el per la scolaziun per tuts ed è - ensemen cun Alfred Escher - in grond cumbattant per la Scola politecnica federala (SPF).

Stefano Franscini vala sco bab da la statistica federala. En la visita guidada dal giubileum da 1848 raquinta el da l'emprima dumbraziun dal pievel dal stadi federal ch'el realisescha l'onn 1850. La Svizra dumbra quella giada 2'392'740 abitantas ed abitants. Cun 31'238 abitantas ed abitants è Genevra la pli gronda citad, suandada da Berna e Basilea cun mintgamai ca. 27'000 abitantas ed abitants. A Turitg vivan quella giada mo 17'000 persunas. Cun stgars in mez milliun abitantas ed abitants è Turitg oz la pli gronda citad da la Svizra.

Johann Baptist Weder (1800-1872)

schurnalist «St. Galler Boten» (1831-1851), cusseglier dals chantuns (1855-1857), cusseglier naziunal (1848-1851, 1858-1872)

Il Songagliais Johann Baptist Weder fundescha la gasetta «St. Galler Boten» e rapporta sco schurnalist da la Confederaziun. A medem temp politisescha el sez durant blers onns en il Cussegl naziunal ed en il Cussegl dals chantuns. Per ils politichers è la pressa quotidiana d'impurtanza eminenta per daven- tar enconuschents en il pajais. In sustegn da partidas politicas, glistas electoralas, cumbats d'elecziun organisads professional- main, rapports en il radio, la televisiun u schizunt sur medias socialas online na datti anc betg, cura che la Svizra vegn funda- da. Ils politichers èn cumbattants individuals e la pressa stam- pada è il medium il pli impurtant per render attent a l'atgna persuna. En il rom da la visita guidada dal giubileum da 1848 rapporta Weder davart il mintgadi en il parlament anc giuven: Lieus da dieta, termins da sesidas, lungas glistas da tractandas, parlamentararis cun grond plaschair da discurrer e per gronda part in cumportament civilisà - cun in'exceptiun. Tgenina? Tadlai gist sezs!

Infurmaziun e reservaziun

La visita guidada da giubileum ha lieu a partir da la fin da schaner fin a las elecziuns dal parlament l'october 2023. Reservaziuns pon vegnir fatgas mo online, il pli baud 180 dis avant la visita planisada. Las visitas guidadas èn gratuitas e duran 60 minutas. La grondezza da la gruppà è limitada a maximalmain 30 persunas. Sche Vus avais dumondas As drizzai per plaschair al servetsch da visitaders: parlamentsbesuche@parl.admin.ch 058 322 90 22

Tadlai sur quest code QR, tge istorgias incrediblas che las persunalitads istoricas dal temp da fundaziun da la Svizra moderna han da raquintar.